

การวิจัยเพื่อเข้าใจปัญหาสุขภาพ
: แนวคิดและกระบวนการปฏิบัติการ
การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ

WA20
.5
ป415ก
2567
ฉ.1

การวิจัยเพื่อเข้าใจปัญหาสุขภาพ: แ

๙๐55668

ทองสมุด วพบ.สุรินทร์

รองศาสตราจารย์ ดร.ประสิทธิ์ สีระพันธ์

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญตาราง	ข
สารบัญแผนภูมิ	ค
ตอนที่ 1 : ความเข้าใจพื้นฐานที่นักวิจัยต้องมี	
บทที่ 1 ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการวิจัย	1
1. สถานการณ์การวิจัยในสังคมไทย	1
1.1 ระบบการวิจัยของไทยอยู่ในช่วงเริ่มต้นของการปฏิรูป	1
1.2 ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการวิจัยที่สะสมมานานและต้องการแก้ไข	3
2. ความสำคัญและคุณค่าของการวิจัย	5
2.1 การวิจัยเป็นเครื่องมือสร้างองค์ความรู้และสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ	5
2.2 การวิจัยเป็นเครื่องมือพัฒนาผู้ทำวิจัยให้เป็นนักวิชาการที่มีคุณภาพ	6
2.3 การวิจัยเป็นเครื่องมือชี้วัดคุณภาพของบุคคล องค์กร และสังคม	6
3. แนวคิดสำคัญที่เกี่ยวกับการวิจัย	7
3.1 ความรู้พื้นฐานเชิงวิชาการ	7
3.2 แนวคิดการวิจัยที่สำคัญ	16
4. บทสรุป	18
บทที่ 2 จริยธรรมการวิจัย	19
1. ความหมายและขอบเขตประเด็นจริยธรรม	19
1.1 ความหมายและความสำคัญของจริยธรรม	19
1.2 จริยธรรมของผู้ประกอบอาชีพและกลุ่มวิชาชีพ	20
1.3 หลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์	21
2. ปัญหาเชิงจริยธรรมในการวิจัยและผลกระทบ	23
2.1 ปัญหาจริยธรรมในขั้นตอนการวิจัย	23
2.2 สาเหตุและเงื่อนไขของปัญหาจริยธรรมการวิจัย	27
2.3 ผลกระทบจากการวิจัยที่ขาดจริยธรรม	29

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3. การป้องกันและแก้ไขปัญหาคณะกรรมวิธีการวิจัย	30
3.1 สถาบันศึกษาระดับอุดมศึกษาควรเป็น “ตัวอย่าง” การจัดการปัญหา คณะกรรมวิธีการวิจัย	30
3.2 หน่วยงานราชการและภาคเอกชนร่วมจัดการปัญหาคณะกรรม วิธีการวิจัย	31
3.3 สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (สกว. หรือ สช.) เป็นผู้นำ การสร้างกระแสสังคมกรรมวิธีการวิจัย	31
3.4 การกำหนดวาระแห่งชาติของการพัฒนาประเทศชาติบนพื้นฐานกรรม วิธีวิจัย	31
4. บทสรุป	32
ตอนที่ 2 : ความเข้าใจกระบวนการวิจัยที่เป็นระบบเป็นพื้นฐานที่จำเป็นของนักวิจัย	
บทที่ 3 แนวคิดพื้นฐานเรื่องการวิจัย	33
1. ความหมายการวิจัย	33
2. องค์ประกอบการวิจัย	36
2.1 ปัญหาวิจัย (Research Problem)	36
2.2 ระเบียบการวิจัย (Research Methodology)	36
3. ประเภทการวิจัย	37
3.1 หลักการแบ่งประเภทการวิจัย	37
3.2 การแบ่งประเภทการวิจัยตามเกณฑ์ใหม่ "เป้าหมายวิจัยและระเบียบ วิธีวิจัยร่วมกัน"	38
4. ความเข้าใจเรื่องความเข้าใจปัญหาและการแก้ไขปัญหา	41
4.1 ความเข้าใจปัญหา	41
4.2 การแก้ไขปัญหาหรือการพัฒนา	43
5. ประเภทและชนิดการวิจัยอื่นๆ ที่สำคัญ	44
5.1 ประเภทและชนิดของการวิจัยทางระดับปริญญา	44
5.2 การวิจัยที่มีชื่อเรียกเป็นการเฉพาะ	46
6. บทสรุป	49

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 4 กระบวนการของกรวิจัย	51
1. การกำหนดปัญหาวิจัย	51
1.1 ความหมายและความสำคัญของปัญหาวิจัย	51
1.2 ปัญหาวิจัยที่ดีมีคุณลักษณะอย่างไร	52
1.3 ปัญหาวิจัยได้มาอย่างไร	53
1.4 กระบวนการกำหนดปัญหาวิจัยเป็นอย่างไร	56
1.5 ข้อสรุป	61
2. การกำหนดระเบียบวิธีวิจัย	63
2.1 ความหมายและความสำคัญของระเบียบวิธีวิจัย	63
2.2 การวิจัยเพื่อเข้าใจปัญหามีระเบียบวิธีวิจัยอย่างไร	63
2.3 เหตุผลและเงื่อนไขที่ทำให้การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพแตกต่างกัน	64
3. ความเข้าใจพื้นฐานการวิจัยเชิงคุณภาพ	66
3.1 ปรากฏการณ์ทางสังคมมีความซับซ้อน	66
3.2 การทำความเข้าใจคนและสังคมต้องทำด้วยความลุ่มลึกและเที่ยงตรง	66
3.3 การกำหนด “ปัญหาวิจัย” ตามแนวคิดและหลักการวิจัยเชิงคุณภาพ	67
3.4 การกำหนด “ระเบียบวิธีการวิจัย” ตามแนวคิดและหลักการการวิจัยเชิงคุณภาพ	68
4. ข้อสรุปความแตกต่างของกระบวนการหาคำตอบเพื่อเข้าใจปัญหาชนิดต่างๆ	70
5. บทสรุป	72
ตอนที่ 3 : การทบทวนวรรณกรรมเป็นหลักประกันการได้ปัญหาวิจัยที่ดีมีคุณค่าและนำไปใช้ประโยชน์ได้	
บทที่ 5 การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	76
1. ปัญหาในการทบทวนวรรณกรรม	76
2. เป้าหมายการทบทวนวรรณกรรม	78
3. แนวคิดหลักการทบทวนวรรณกรรม	79

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4. ประเด็นการทบทวนวรรณกรรมและความสำคัญ	80
4.1 ความรู้พื้นฐานทางวิชาการ	81
4.2 สถานการณ์ปัญหาและระบบการจัดการ	82
4.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	86
4.4 การวิจัยที่เกี่ยวข้อง	88
4.5 กรอบความคิดการวิจัย	89
5. ข้อเสนอหลักการเขียนบททบทวนวรรณกรรม	91
6. บทสรุป	92
ตอนที่ 4 : การออกแบบกระบวนการหาคำตอบที่สมเหตุผลและมีความเป็นไปได้เป็นสิ่งที่ทำ ท้ายนักวิจัย	
บทที่ 6 ขั้นตอนที่ 1 : แหล่งข้อมูลวิจัย	94
1. แหล่งข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ	94
1.1 แนวคิดหลักและคำอธิบายเชิงทฤษฎี	94
1.2 หลักการเลือกตัวอย่าง	96
1.3 ข้อเสนอ	111
2. แหล่งข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ	111
2.1 ผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นใคร	112
2.2 ผู้ให้ข้อมูลหลักควรมีจำนวนเท่าไร	113
2.3 ผู้ให้ข้อมูลหลักได้มาอย่างไร	114
2.4 ข้อเสนอ	115
3. บทสรุป	116

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 7 ขั้นตอนที่ 2 : เครื่องมือเก็บข้อมูลวิจัย	117
1. หลักที่ต้องยึดมั่นในการสร้างและใช้เครื่องมือเก็บข้อมูลวิจัย	117
2. แบบสอบถาม : การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัยเชิงปริมาณ	119
2.1 ความเข้าใจพื้นฐานเรื่องแบบสอบถาม	119
2.2 การตรวจสอบความเข้าใจต่องานวิจัยและเงื่อนไขการเก็บข้อมูล	121
2.3 การกำหนดรูปแบบข้อคำถามและการเลือกใช้	122
2.4 การเขียนข้อคำถาม	127
2.5 การทดลองใช้และปรับปรุงแบบสอบถาม	132
2.6 การตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม	134
2.7 ข้อสรุป	148
3. นักวิจัย : คุณสมบัตินี้และการพัฒนาความพร้อมของนักวิจัยในการเป็นเครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพ	148
3.1 ความเที่ยงและความตรงของนักวิจัย	148
3.2 คุณสมบัตินี้และความพร้อมของนักวิจัยที่เป็นเครื่องมือวิจัย	149
3.3 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพ	149
3.4 เครื่องมือเสริมหรือช่วยในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ	150
3.5 เหตุผลการใช้ “ข้อสรุปประเด็นคำตอบที่ต้องการ” แทน “แนวทางการสัมภาษณ์ลึก”	151
3.6 ข้อสรุป	153
4. บทสรุป	153
บทที่ 8 ขั้นตอนที่ 3 : การเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย	155
1. หลักการและข้อยึดถือในการเก็บข้อมูลวิจัย	155
1.1 การยึดถือเป้าหมายหลักการเก็บข้อมูลเป็นสำคัญ	155
1.2 ควบคุมแหล่งความผิดพลาดอย่างจริงจัง	155
1.3 การบริหารจัดการภาคสนามที่มีประสิทธิภาพ	156

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2. การเก็บข้อมูลของการวิจัยเชิงปริมาณ	156
2.1 การตอบแบบสอบถามด้วยตนเองของตัวอย่าง	156
2.2 การสัมภาษณ์ตัวอย่างตามแบบสอบถาม	164
2.3 ข้อเสนอ	169
3. การเก็บข้อมูลของการวิจัยเชิงคุณภาพ	169
3.1 แนวคิดพื้นฐานการเก็บข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพ	169
3.2 สภาพและเงื่อนไขการเก็บข้อมูล	170
3.3 วิธีการเก็บข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพ	171
3.4 ข้อเสนอ	182
4. บทสรุป	182
บทที่ 9 ขั้นตอนที่ 4 : การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัย	184
1. แนวคิดและข้อยึดถือพื้นฐานการวิเคราะห์ข้อมูลวิจัย	184
1.1 ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ต้องถูกต้องและครบถ้วนตามที่ต้องการ	184
1.2 การตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของข้อมูลก่อนวิเคราะห์ข้อมูล	184
1.3 กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพที่ยึดถือ	185
2. การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ	185
2.1 การประมวลข้อมูล	185
2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ	187
2.3 ข้อเสนอ	196
3. การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ	197
3.1 การจัดเตรียมข้อมูลให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้	197
3.2 กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ	199
3.3 ข้อเสนอ	204
4. บทสรุป	204

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ตอนที่ 5 : การนำเสนอผลการวิจัยและการเผยแพร่เป็นความรับผิดชอบสำคัญของนักวิจัย

บทที่ 10 การเขียนรายงานการวิจัยและการเผยแพร่	206
1. ความหมายและคุณค่าของผลการวิจัย	206
1.1 ความหมายและขอบเขตของผลการวิจัย	206
1.2 คุณค่าและการใช้ประโยชน์จากผลการวิจัย	208
2. หลักการเขียนรายงานการวิจัย	209
2.1 ชนิดของรายงานการวิจัย	209
2.2 การเขียนโครงสร้างการวิจัย	213
3. หลักการเผยแพร่ผลงานวิจัย	215
3.1 เป้าหมายการเผยแพร่ผลงานวิจัย	215
3.2 ผู้รับผิดชอบการเผยแพร่ผลงานวิจัย	216
3.3 วิธีการเผยแพร่ผลงานวิจัย	216
4. บทสรุป	218
บทที่ 11 แนวคิดและเทคนิคการเขียนประเด็นของปัญหาวิจัย	219
1. โครงสร้างการเขียนรายงานการวิจัย	219
1.1 ความเข้าใจที่เป็นระบบของการวิจัย	219
1.2 ความหมายการแบ่งเป็นบทของรายงานการวิจัย	220
1.3 ความหลากหลายของรูปแบบรายงานการวิจัย	224
2. หลักการเขียนบทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง (บทที่ 2)	225
2.1 แนวคิดและเทคนิคการเขียนบทบทวนวรรณกรรม	225
2.2 ตัวอย่างการเขียนกรอบความคิดการวิจัย	234
3. หลักการเขียนบทนำ (บทที่ 1)	243
4. บทสรุป	254

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 12 แนวคิดและเทคนิคการเขียนระเบียบวิธีวิจัยและผลการวิจัย	255
1. หลักการเขียนระเบียบวิธีการวิจัย (บทที่ 3)	255
1.1 ความหมายและความสำคัญของระเบียบวิธีการวิจัย	255
1.2 สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเขียนระเบียบวิธีการวิจัย	256
1.3 แนวคิดและเทคนิควิธีการเขียนประเด็นต่างๆ ของระเบียบวิธีการวิจัย	260
2. หลักการเขียนผลการวิจัย (บทที่ 4)	264
2.1 ความหมายและความสำคัญของผลการวิจัย	264
2.2 ปัญหาที่เกิดขึ้นในรายงานผลการวิจัย	264
2.3 แนวคิดและเทคนิควิธีการเขียนผลการวิจัย	265
3. หลักการเขียนการอภิปรายผลการวิจัย (บทที่ 5)	268
3.1 ความหมายและความสำคัญของการอภิปรายผล	268
3.2 ปัญหาที่เกิดขึ้นในการอภิปรายผลการวิจัย	269
3.3 แนวคิดและเทคนิควิธีการเขียนการอภิปรายผล	270
4. หลักการเขียนสรุปผลวิจัยและข้อเสนอแนะ (บทที่ 6)	271
4.1 ความหมายและความสำคัญของสรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	271
4.2 ปัญหาในการเขียนสรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	271
4.3 แนวคิดและเทคนิควิธีการเขียนสรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	272
5. บทสรุป	273
บรรณานุกรม	274
ประวัติโดยสังเขปของผู้เขียน	275